

Vragen van statenlid G. van Unen (SP) ingevolge artikel 44 reglement van orde

tot de notulen van de Provinciale Staten van Zeeland 2024 nummer 134.

(ingekomen: 19 oktober 2024)

Vragen aan Gedeputeerde Staten	Antwoorden van Gedeputeerde Staten
Informatieverstrekking	
1. Waarom duurde het van begin oktober tot 17 oktober voordat de Statenleden geïnformeerd werden over de aanwezigheid van PFAS in het vlees van runderen in Saeftinghe?	Het Zeeuwse Landschap (HZL) nam eind september contact met ons op over een op dat moment nog vaag signaal over mogelijk verhoogde concentraties PFAS in runderen. Naar aanleiding daarvan hebben wij onze PFAS-coördinator gevraagd e.e.a. nader uit te zoeken in overleg met HZL. Dat heeft er in geresulteerd dat enkele meetgegevens van bloed en vlees van runderen van een Belgische veehouder met ons gedeeld werden. Hierover hebben wij maandagochtend 7 oktober overleg gevoerd met Burgemeester mevr. Jense-van Haarst. Omdat er op dat moment nog niet meer informatie beschikbaar was dan enkele meetgegevens, is besloten om andere partijen te benaderen en nadere informatie te verzamelen. Onze PFAS coördinator heeft vervolgens contact gelegd met de NVWA, de GGD en het ministerie van IenW. In vervolg overleg met gemeente Hulst, GGD en Het Zeeuwse Landschap hebben we de informatiepuzzel compleet gemaakt, wat heeft geleid tot onze brief aan het Ministerie van LNV en de brief aan uw Staten. Wij zijn van mening dat wij u zo snel mogelijk hebben geïnformeerd, met inachtneming van de nodige zorgvuldigheid.
2. Was het college al eerder op de hoogte van deze situatie?	Zie antwoord op vraag 1.

Onderzoek naar dieren	
3. Op de website van Het Zeeuwse Landschap is te lezen dat men zich zorgen maakt over de dieren die grazen in het Verdrongen land van Saeftinghe, de pachters en het effect op een eventueel graasverbod op het landschap. Er is weinig informatie te vinden over de gezondheid van de grazende dieren zelf in Saeftinghe. Is het college bereid om een breder onderzoek te laten uitvoeren naar de gezondheid van alle dieren, inclusief vogels, in dit gebied?	Rijkswaterstaat voert op dit moment een impactanalyse uit gericht op verontreinigingen in de mariene voedselketen in de Westerschelde en Kanaal Gent Terneuzen. Verwachting is dat de resultaten van dit onderzoek eerste kwartaal 2025 beschikbaar komen.
Gevolgen voor Pachters en natuurbeheer	
4. Wat zijn de gevolgen voor de pachters van vee in het Verdrongen Land van Saeftinghe en andere Natura 2000-gebieden langs de Westerschelde, met betrekking tot het beheer van de grond en de gezondheid van hun dieren?	Direct gevolg is dat er sprake is (of kan zijn) van een beperking in de verkoop van vlees afkomstig van deze dieren. Daarmee kan het verdienmodel van de pachters dat gekoppeld is aan het beheer van deze gebieden onder druk komen te staan. In onze brief aan de drie ministeries (LNNV, IenW en VWS) verzoeken wij hen onderzoek te doen naar de aanwezigheid van PFAS in vlees en melk van dieren die in de kustzone grazen.
5. Gezien de subsidierelatie die de provincie heeft met Het Zeeuwse Landschap, inclusief afspraken over het beheer van grazende dieren, denkt het college dat deze situatie gevolgen zal hebben voor het natuurbeheer in Natura 2000-gebieden langs de Westerschelde?	Op dit moment hebben we daarover geen signalen.
Vergelijkbare situaties	
6. In een documentaire van Focus op van 24 september jl. genaamd PFAS-puzzel, werd een vergelijkbare situatie belicht in Denemarken, waar grazende koeien ook hoge PFAS concentraties in hun vlees hadden. Is het college op de hoogte van deze documentaire, en ziet u parallellen met de huidige situatie in Saeftinghe?	Deze documentaire hebben wij gezien. In Korsør in Denemarken was er sprake van een lozing van afstromend regenwater van een brandweerkazerne dat verontreinigd was met PFAS. Bron en blootstellingsroute zijn daarmee niet vergelijkbaar met de situatie in Saeftinghe.
Verkoop van besmet vlees	
7. Het college geeft aan niet zeker te weten of producten van grazend vee in Saeftinghe (vlees, melkproducten) op de Nederlandse markt wordt verkocht. Is het college hierover in gesprek met de betreffende pachters? Hoe is het mogelijk dat de verspreiding van dit vlees niet te achterhalen is, aangezien Europese regelgeving producenten verplicht een administratie hierover bij te houden?	Zowel gemeente Hulst als Het Zeeuws Landschap en de NVWA hebben inmiddels gesprekken gevoerd met de pachters. Wij zijn uiteraard bereid om indien nodig ook het gesprek met de pachters aan te gaan. Wij beschikken zelf niet over informatie over de commerciële verspreiding van vlees. Dit is een bevoegdheid van de NVWA. De NVWA heeft maatregelen genomen en geeft aan dat er geen verontreinigd vlees afkomstig van vee dat gegraasd heeft in Saeftinghe op de Nederlandse markt is.

Verkeerd geïnformeerd ?	
8. Tijdens de discussies rond het onder water zetten van de Hedwige-polder heeft de SP meermaals vragen gesteld over het gezondheidsrisico van de dieren die in het gebied verblijven. Het toenmalig college heeft destijds alle bezwaren van de SP afgewimpeld. Is de SP destijds verkeerd geïnformeerd? En hoe schat dit college de risico's in van alle dieren die in het gebied verblijven.	Deze vraag gaat over de Hedwigepolder, niet over (vee in) Saeftinghe. In de Hedwigepolder is begrazing voorlopig niet aan de orde (slikkengebied). Het toenmalig college heeft u met de kennis van toen zo goed mogelijk geïnformeerd. Hedwige is een Natura 2000 gebied waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. De impact analyse van RWS (zie vraag 3) geeft naar wij verwachten binnenkort meer inzicht in het voor komen van verontreinigingen in het ecosysteem. Eventuele beïnvloeding van de instandhoudingsdoelstellingen (en daarmee eventuele risico's voor dieren) zou vervolgens op basis daarvan kunnen worden onderzocht.
PFAS in eieren van hobbykippen	
9. Uit onderzoek van eieren van kippen in een buurtschap langs de Westerschelde blijkt dat deze tien keer de toegestane norm voor PFAS bevatten. Is het college bereid om bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) aan te dringen op breder onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS in eieren van hobbykippenhouders en pluimveehouders in de kustzone?	Er zijn in Nederlands diverse kleinere onderzoeken geweest en daaruit blijkt dat men in heel Nederland relatief veel PFAS aantreft in de eieren van hobbykippen. Het RIVM is daarom gestart met een landelijk onderzoek. Oorzaak blijkt te liggen in ophoping van deze stoffen in regenwormen, die door de hobbykippen worden opgegeten.
10. Uit het gesprek met deze bewoner blijkt overigens dat eieren alleen getest kunnen worden als je beschikt over een BTW-nummer. Waar kunnen particuliere hobbykiphouders hun eieren laten testen?	Alle hobbykiphouders kunnen tegen betaling hun eieren laten testen op PFAS (ook zonder BTW-nummer). Diverse aanbieders van testen zijn te vinden op internet. Omdat de hoeveelheid PFAS in eieren van plaats tot plaats verschilt en een overzicht ontbreekt, is er een kaart gemaakt waar alle hobbykiphouders die hun eieren hebben laten testen hun testresultaten inzichtelijk kunnen maken. De kaart is te vinden op www.pfasinkaart.nl.
Bevolkingsonderzoek en maatregelen	
11. Is het college bereid juridische stappen te ondernemen om de GGD te dwingen een laagdrempelig en vrijwillig bevolkingsonderzoek naar het PFAS-gehalte in het bloed van bewoners langs de Westerschelde te starten? Zo nee, waarom niet?	Het is niet aan ons college om inhoudelijke afwegingen van de GGD te betwisten, noch om deze juridisch aan te vechten. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de GGD is belegd bij het Algemeen Bestuur van de GGD. Eén van de wettelijke taken van de GGD is het bevorderen van medisch milieukundige zorg en het bewaken en monitoring van gezondheidsaspecten. De inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ziet toe op de kwaliteit van de publieke gezondheidszorg die de gemeentelijke gezondheidsdiensten verlenen.

12. Is het college bereid om, via het beschikbaar stellen van gratis zelftests, inwoners de mogelijkheid te geven zelf hun bloed op PFAS te laten onderzoeken? Zo nee, waarom niet?	Als college zetten we ons in om ervoor te zorgen dat het RIVM ook Zeeland meeneemt in het vervolg onderzoek naar PFAS in bloed. Doel daarvan is dat we inzicht krijgen in de gemiddelde regionale blootstelling, waarna eventuele gerichte vervolg stappen mogelijk zijn. RIVM en GGD ontraden de optie om op kosten van de overheid alle inwoners de gelegenheid te geven hun bloed te laten onderzoeken. Overwegingen hierbij zijn dat op individuele basis het niet mogelijk is vast te stellen welke blootstellingsroutes bijdragen aan de gemeten waarde en er geen handelingsperspectief is om het gehalte PFAS in het bloed te verlagen.
13. Het RIVM heeft gesuggereerd dat Sanquin meer bloed van Zeeuwen kan verzamelen voor het landelijke bevolkingsonderzoek. Per 1 november kunnen bewoners van Oost- en West Zeeuws-Vlaanderen hun bloed alleen nog maar laten afnemen in Goes. Bent u daarom bereid om dit proces te faciliteren, bijvoorbeeld in samenwerking met de prikposten van ZorgSaam, zodat bewoners van de kustzone eenvoudig bloed kunnen afstaan? Zo nee, waarom niet ?	We hebben begrepen dat GGD Zeeland inmiddels aandacht heeft gevraagd voor deze ontwikkeling. Wij zullen contact opnemen met Sanquin om aandacht te vragen voor deze situatie.

MIDDELBURG, 12 november 2024

Namens fractie: SP
statenlid G. van Unen

Gedeputeerde Staten

H.M. de Jonge

Drs. M.C.J. Franken